

Vanhempi veli? Sataman illan 15.9.2018 opetus, Arto Malmberg

Johdantona:

Viimekerralla oli puhetta että juutalaiset eivät ole mitenkään erityisiä, mutta toisaalta heissä on montakin erityistä piirrettä, yhden mainitakseni. Erään tiedon mukaan esim. noin 22% Nobel-palkinnoista on annettu juutalaisille vaikka heidän osuutensa maailman väestöstä on vain 0,25 %.

Jäsennys

- 1.Korvausteologia
- 2.Vanhempi veli?
- 3.Miten suhtautua Israeliin? SRK ja israel

1.Korvausteologia

Israel jakaa mielipiteitä kristikunnassa. Onko Israel edelleen Jumalan valitsema kansa, kaikkine puutteineen, virheineen ja synteineen? Siunaako Jumala edelleen niitä, jotka siunaavat Israelia ja vastaavasti kiroaako hän ne, jotka Israelia kiroavat? Pakanakristityt Israeliin tilalle nostavaa oppia nimitetään korvausteologiaksi. Onko korvausteologia syvällistä raamatun tulkintaa vai onko se todella ihan syvältä?

Korvausteologian taustaa

Jeesuksen, apostolien ja alkuseurakunnan uskovien raamattu oli Vanha Testamentti. Ongelmia Raamatun tulkintaan alkoi syntyä siinä vaiheessa, kun seurakunta kasvoi ja pakanoita alkoi kääntymään kristityiksi Antiokiassa. Apostolien tekojen 15 luku kertoo siitä. Olen pätkinnyt tätä tekstiä tässä kohtaa, ajan voittamiseksi.

”Juudeasta tuli Antiokiaan eräitä, jotka opettivat veljiä: ”Ellette ympärileikkauta itseänne, niin kuin Mooses on säätänyt, ette voi pelastua.” Kun asiasta syntyi riita ja Paavali ja Barnabas väittelivät kiivaasti heitä vastaan, päätettiin, että Paavali ja Barnabas ja muutamat

muut menevät tämän riitakysymyksen vuoksi apostolien ja vanhinten luo Jerusalemiin...

**... Apostolit ja vanhimmat kokoontuivat tutkimaan tätä asiaa...
... Kun he olivat lopettaneet, Jaakob sanoi: "Miehet, veljet, kuulkaa minua! Simeon kertoi, kuinka Jumala ensi kerran katsoi pakanoiden puoleen ottaakseen heistä kansan omalle nimelleen. Tämän kanssa pitävät yhtä profeettojen sanat, sillä näin on kirjoitettu: 'Sen jälkeen minä palaan ja rakennan jälleen Daavidin sortuneen majan. Raunioista minä sen rakennan jälleen ja pystytän sen uudelleen, että jäljelle jääneet ihmiset etsisivät Herraa, myös kaikki pakanat, jotka on otettu minun nimiini. Näin sanoo Herra, joka tekee kaiken tämän, mikä on ollut tunnettua ikiajoista asti. 'Siksi olen sitä mieltä, ettei pidä rasittaa niitä, jotka pakanakansoista kääntyvät Jumalan puoleen. Heille on kuitenkin kirjoitettava, että heidän tulee karttaa sellaista, mikä on saastunut epäjumalista, ja haureutta ja lihaa, josta veri on laskematta, sekä verta. '**

Apt. teot 15:1-2,6,13-17,19-20

Seurakunnan sisällä tuli kitkaa messiaanisten juutalaisten ja pakanakristittyjen välillä. Väiteltiin siitä, pitäisikö pakanakristityt ympärileikata vai messiaanisten juutalaisten luopua juutalaisista tavoistaan. No lopputulema tästä oli selvä pakanoille: "heidän tulee karttaa sellaista, mikä on saastunut epäjumalista, ja haureutta ja lihaa, josta veri on laskematta, sekä verta." Tätä mekin voimme noudattaa tänä päivänä, mutta ei yhtään enempää juutalaisia tapoja tai se ei ainakaan ole miksikään hyödyksi.

Lainaan tässä osittain Reijo Telarannan artikkelia korvausteologiasta.

Kirkkohistoria tietää kertoa että myös sapatin vietto nousi yhdeksi riidan aiheeksi myöhemmin. Kiistojen taustalla olivat mm. suuret kulttuurierot.

Jerusalem ja sen temppeli hävitettiin vuonna 70 jKr. ja juutalaiset ajettiin maanpakoon. Pakanakristittyjen määrän kasvun myötä ja apostolien kuoltua, pakanakristittyjen asema koko alkukirkossa tuli entistä hallitsevammaksi.

Alkuun kristinuskoa ei nähty niinkään uutena uskontona, vaan juutalaisuuden uutena suuntauksena, eräänlaisena herätysliikkeenä. Yhdessä vietettiin sapatia ja yhdessä saatettiin kokoontua synagogaan.

Mutta myöhemmin perinteisen juutalaisuuden saadessa valtaa, kristityt nähtiin vihollisina ja heitä vainottiin myös juutalaisten taholta.

Pikkuhiljaa Roomassa sijaitseva kristillinen seurakunta nousi johtavaan asemaan kristikunnassa. Keisari Konstantinuksen toimesta 300-luvulla vainotusta kristinuskosta tuli luvallinen ja pian sen jälkeen Rooman valtion ainoa virallinen uskonto. Näissä vaiheissa kävi niin, että vainotusta tuli vainooja. Kristityt alkoivat vainoamaan juutalaisia ja muita toisuskoisia.

Syntyi seurakunnan ja valtion liitto, jonka seurauksensa vuosisatojen saatossa ovat olleet ristiretket, inkvisitio, miekkalähetys ja juutalaisten vainoaminen.

Tultaessa neljännelle vuosisadalle tilanne alkoi kärjistyä. Monet kirkkoisät (Augustinus, Krysostomos, Justinus Marttyyri, Ignatios, Justinus) hyökkäsivät juutalaisia vastaan. Vanha testamentti nähtiin Uuteen testamenttiin verrattuna vähempiarvoisena tai jopa tarpeettomana. Mooseksen laista kiinni pitäminen nähtiin harhaoppina ja armon hylkäämiseä. Sapatin viettäminen sunnuntain pyhäpäivän sijasta tuomittiin jyrkästi. Kristityt nähtiin uutena hengellisenä Israelina, joka oli korvannut Jeesuksen surmaamiseen syyllistyneen maallisen Israelin.

Pakanakristityt hylkäsivät juutalaiset. Syntyivät antisemitismi, korvausteologia ja juutalaisvainot. Synagogat joko vallattiin ja muutettiin kirkoiksi tai ne tuhottiin ja niiden tilalle rakennettiin kirkkoja. Ristiretkien yhteydessä juutalaisia "Jeesuksen murhaajia" surmattiin kyläkunnittain useissa Euroopan maissa sekä Pyhällä maalla. Etenkin Espanjassa ja Venäjällä esiintyi laajoja ja järjestelmällisiä vainoja.

Korvausteologia vainojen aiheuttajana

Perustellakseen hylkäämistä, syrjintää ja vainoa kirkko rakensi teologian, jolla Raamattua ryhdyttiin tulkitsemaan aivan uudella tavalla. "Unohdettiin" suurin osa Roomalaiskirjeen lukujen 9-11 viestistä ja keskittyttiin muutamaaan tulkinnanvaraiseen jakeeseen.

Samalla pakanakristityt varastivat juutalaisilta Jumalan Vanhassa testamentissa heille antamat lupaukset. Ne tulkittiin ja sovitettiin koskemaan "hengellistä Israelia" eli pakanaseurakuntaa. Vanhasta testamentista löytyvien varoitusten ja tuomioiden sitä vastoin katsottiin koskevan juutalaisia.

Niin kauan, kun juutalaiset asuivat parin vuosituhannen verran hajallaan kaikkialla maailmassa, Israelille annettuihin lupauksiin ja profetioihin olikin helppo suhtautua yksinomaan vertauskuvallisesti. Sitten tilanne muuttui.

Profetioiden toteutuminen avasi silmiä

Kun Jumala ryhtyi lupaustensa mukaan kokoamaan kansaansa kotiin Israeliin, ja Israelin valtio vuonna 1948 perustettiin, Raamatun profetiat näyttivät yllättäen alkavan toteutua.

Kun juuri syntyneen valtion kimppuun hyökänneet ylivoimaiset joukot eivät vastoin kaikkien ennakko-odotuksia onnistuneetkaan tuhoamaan juutalaisvaltiota, profetiat saivat aivan uutta pohjaa. Sama ihmeiden sarja on

jatkunut monissa myöhemmissä sodissa, joissa arabivaltiot ovat yhdessä yrittäneet tuhota Israelin.

Miten kaikki tuo on ollut mahdollista? Kuinka hajalle joutunut kansa voi kahden vuosituhannen jälkeen herätä henkiin ja kokoontua omaan maahansa? Kuinka kuolleena pidetty heprean kieli voi olla jälleen elävä ja nykyaikainen kieli? Kuinka rämeistä, ryteiköistä ja autioiksi hakatuista karuista vuorista on lyhyessä ajassa syntynyt kukoistava nykyaikainen valtio? Jumala taitaakin olla tosissaan. Hän näyttää todella tarkoittavan, mitä profeettojensa kautta sanoo. Ja jos kaikki Raamatun profetiat ovat tähän mennessä toteutuneet noin tarkasti, niin olisiko meidän syytä ottaa vakavasti myös ne, jotka eivät vielä ole ehtineet toteutua?

Johtopäätöksenä korvausteologialle sanon, että se on syvältä ja sille ei löydy raamatullisia perusteita. Jumala ei ole hyljännyt kansaansa.

Israelista voisi kuitenkin sanoa, että se on kuin tuhlaajapoika vertauksen vanhempi veli.

2. Vanhempi veli?

'Kysyn vielä: eikö Israel ole tiennyt siitä? Jo Mooses sanoo: "Minä yllytän teidät kadehtimaan kansaa, joka ei ole kansa, saatan teidät vihastumaan ymmärtämättömän kansan tähden." Jesajakin on rohkea ja sanoo: "Minut ovat löytäneet ne, jotka eivät minua etsineet, olen ilmestynyt niille, jotka eivät minua kysyneet." Mutta Israelista hän sanoo: "Koko päivän minä olen ojentanut käsiäni tottelematonta ja uppiniskaista kansaa kohti." '

Roomalaisille 10:19-21

Paavali on kirjoittanut edellä siitä, että ovatko kaikki kuulleet evankeliumin. Tässä hän vielä kysyy, että onko Israel tietoinen evankeliumista. Hän myös vastaa siihen saman tien, VT:n kirjoituksilla.

Myös Jeesus sanoo opetuslapsilleen:

' Tämä valtakunnan evankeliumi julistetaan koko maailmassa, todistukseksi kaikille kansoille, ja sitten tulee loppu (tämän aikakauden).''

Matteus 24:14

Valtava määrä pakanoita on uskonut evankeliumin Kristuksesta.

Juutalaisten näkökulmasta, me jotka olemme ymmärtämättömiä pakanoita, olemme saanneet kokea armon Kristuksessa ja päässeet näin lähelle Jumalaa.

Raamattu selkeästi ilmaisee kuinka evankeliumi ilosanoma messiaasta tulee tavoittamaan myös muut kansakunnat, kuin juutalaiset.

' He ovat kiivastuttaneet minut jumalilla, jotka eivät ole jumalia, vihoittaneet minut turhuuksillaan. Niinpä minäkin kiivastutan heidät kansalla, joka ei ole kansa, vihoitan heidät houkkamaisella pakanakansalla. '

5. Mooseksen kirja 32:21

Juutalaiset palvelivat epäjumalia ja näin kiivastuttivat Jumalan.

Voisiko sanoa että Jumala haluaa herätellä omaa kansaansa ja herättää heissä ”kateutta” ja kiivautta, joka olisi tuomassa heitä Hänen yhteyteensä. Juutalaiset ovat nähneet, kuinka pakanaseurakunta on syntynyt ja lähtenyt seuraamaan Jeesusta.

Toisaalta tässä on hämmänyä se asia, mitä aiemmin kerroin, juutalaiset ovat joutuneet viimeisen 2000-vuoden aikana kokemaan pakanaseurakunnan lankeamisen pois elävästä uskosta. He ovat joutuneet näkemään seurakunnasta sen irvikuvan, kun kirkko aikanaan vainosi kristillisyyden nimissä juutalaisia.

Jesaja ennusti myös pakanoiden kääntymistä Jumalan puoleen.

'Minä olen suonut niiden etsiä minua, jotka eivät minua kyselleet, niiden löytää minut, jotka eivät minua etsineet. Kansalle, jota ei ole otettu minun nimiini, minä olen sanonut: ”Tässä minä olen, tässä minä olen!” Kaiket päivät olen ojentanut käsiäni uppiniskaista kansaa kohti, joka vaeltaa omien ajatustensa mukaan tietä, mikä ei ole hyvä, '

Jesaja 65:1-2

On suurta Jumalan armoa, että me muihin kansoihin kuuluvat, olemme saanneet kuulla evankeliumin ja ottaa sen vastaan. On suurta armoa, että Herra on ilmoittanut meille itsensä pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa. Samanaikaisesti kun kristillinen seurakunta on tavoittanut uusia kansoja evankeliumilla, juutalaiset ovat torjuneet Jumalan lähestymisyritykset. '

Tässä mielessä voisi sanoa, että Israel on kansakuntana, kuin tuhlaajapoika vertauksen vanhempi veli. Vanhempaa veljeä (Israelia) harmitti se, että

tuhlaaja veljelle (pakanoille) järjestettiin juhlat, joka kaikkein vähiten niitä ansaitsi.

Sovellus:

Suuri Jumalan armo on kohdannut meitä tämän päivän pakanakansoihin kuuluvia. Meille tarjotaan Jumalan lahjoittamaa pelastusta Jeesuksessa Kristuksessa. Jumala on suostunut meidän ihmisten löydettäväksi.

Ed. raamatun kohdassa oli kohta: ”Tässä minä olen, tässä minä olen!”

Haluatko sinä tarttua siihen, sinun itsesi on se ratkaistava, kukaan ei voi tehdä sitä puolestasi.

3.Miten suhtautua Israeliin?

Mikä on tosi israel?

Seuraavassa Paavali toteaa, että on olemassa kahdenlaisia Aabrahamin jälkeläisiä:

'Ei Jumalan sana kuitenkaan ole rauennut tyhjiin. Eiväthän kaikki israelilaiset kuulu tosi Israeliin, eivätkä kaikki ole lupauksen lapsia sen tähden, että ovat Aabrahamin siementä, vaan: "lisäkista sinä saat nimellesi jälkeläiset ." Tämä tarkoittaa, etteivät luonnolliset jälkeläiset ole Jumalan lapsia vaan että lupauksen lapset luetaan jälkeläisiksi. '

Roomalaisille 9:6-8

Paavalin mukaan siis luonnolliset lapset on sama kuin Israelin kansa kokonaisuudessaan. Lupauksen lapsilla hän tarkoittaa uskovia Israelin keskuudessa. Voisi puhua Israelista ja tosi Israelista. Tosi Israel on maallisen israelin sisällä.

Uusi testamentti ei missään yhteydessä kutsu seurakuntaa Israeliksi. Kreikankielisessä Uudessa testamentissa sana Israel ja israelilainen esiintyvät 77 kertaa. Vain kaksi on sellaisia, joissa sanaa Israel voitaisiin

tulkita tarkoittamaan seurakuntaa kokonaisuudessaan. (Gal.6:16 ”Jumalan Israel”, joka viitanee uskoviin juutalaisiin ja Ilm.7:4 ”144 000 Israelin kahteentoista sukukuntaan kuuluvaa”, joka tarkoittanee lopun aikojen juutalaisten maailmanlaajuista elonkorjuuta.)
Seurakunnasta ei siis ole tullut uutta Israelia.

' Sillä ei se ole juutalainen, joka vain ulkonaisesti on juutalainen, eikä ympärileikkaus ole se, joka tapahtuu ulkonaisesti lihassa. Se on juutalainen, joka sisimmässään on juutalainen, ja oikea ympärileikkaus on sydämen ympärileikkaus Hengessä, ei kirjaimen mukaan. Hän saa kiitoksen, ei ihmisiltä vaan Jumalalta. '

Roomalaiskirje 2:28-29

Jotkut väittävät että tässä puhutaan pakanakristityistä ”oikeina juutalaisina”, mutta se lienee väärä tulkinta.

Tässä kohdassa Paavali puhuu juutalaisille ja erityisesti pelastumattomille juutalaisille. Hän sanoo heille, että oikea juutalainen on Jumalan silmissä se, jolla on myös ”sydämen ympärileikkaus”.

Ymmärrän näiden kohtien perusteella että olemassa ns. tosi Israel, joka koostuu messiaanista juutalaisista ja ns. luonnollinen Israel, joka on etnisen taustansa puolesta Aabrahamin ja lisäksi jälkeläisiä.

Messiaaniset juutalaiset ja seurakunta

'Muistakaa sen vuoksi, että ennen te lihanne puolesta pakanat, ympärileikkaamattomat – näin teitä nimittivät ne, joita lihaan käsin tehdyn ympärileikkauksen mukaan sanotaan ympärileikatuiksi – että te siihen aikaan olitte ilman Kristusta, olitte vailla Israelin kansalaisoikeutta, osattomia lupauksen liitoista, ilman toivoa ja ilman Jumalaa maailmassa. Mutta nyt Kristuksessa Jeesuksessa olette te, jotka ennen olitte kaukana, päässeet lähelle Kristuksen veressä.

Efesolaiskirje 2:11-13

Meidän tulee muistaa mikä olis ollut lähtökohtamme, jos Kristus ei olisi tullut.

Olisimme olleet ilman Kristusta, meillä ei olisi ollut Israelin kansalaisoikeutta, joka olisi taannut meille osallisuuden Jumalaan ja hänen lupauksiinsa. Me olisimme olleet ilman toivoa, me olisimme olleet ilman Jumalaa. Jeesus Kristuksen kautta me olemme nyt päässeet lähelle Jumalaa.

Paavali jatkaa...

Hän on meidän rauhamme.

Hän teki nuo molemmat ihmisryhmät yhdeksi ja purki niitä erottavan vihollisuuden muurin, kun hän omassa lihassaan teki tehottomaksi käskyjen lain säädöksineen. Näin hän teki, jotta hän omassa itsessään loisi nuo kaksi yhdeksi uudeksi ihmiseksi ja niin tekisi rauhan ja jotta hän yhdessä ruumiissa ristillä sovittaisi nuo molemmat Jumalan kanssa ja niin omassa itsessään tekisi lopun vihollisuudesta. Hän tuli ja julisti rauhaa teille, jotka olitte kaukana, ja rauhaa niille, jotka olivat lähellä. Hänen kauttaan on meillä molemmilla pääsy yhdessä ja samassa Hengessä Isän luo. Te ette siis enää ole vieraita ettekä muukalaisia, vaan te olette samaa kansaa pyhien kanssa ja Jumalan perheväkeä, apostolien ja profeettojen perustukselle rakennettuja, kulmakivenä itse Kristus Jeesus. Hänessä koko rakennus liittyy yhteen ja kasvaa pyhäksi temppeleksi Herrassa. Hänessä tekin rakennutte yhdessä muiden kanssa Jumalan asumukseksi Hengessä. '

Efesolaisille 2:14-22

Meidät pakanakristityt on sovitettu yhdessä juutalaisten kanssa, Kristuksen sovitustyön kautta. Me jotka olimme ennen kaukana Jumalasta, meillä on nyt pääsy Isän Jumalan luo. Saamme nivoutua yhdessä Jumalan kansan, tosi Israelin kanssa, yhteen ja olla samaa perhettä, samaa Jumalan seurakuntaa ja temppeleä, rakennusta, niin kuin Kristuksen ruumista tässä kuvataan.

Sovellus:

Saamme omistaa Jumalan lupaukset itsellemme, unohtamatta sitä, että Jumala ei ole hyljännyt ja syrjäyttänyt kansaansa. Hän pitää ne lupaukset, jotka on tosi Israelille antanut, Jeesuksen sovitustyön perusteella. Kunnioitetaan sitä perintöä minkä olemme juutalaisilta saaneet, kirjoituksia, lupauksia, Kristusta, Jumalan ilmoitusta ja siunataan heitä kansakuntana.

Miten suhtautua Israeliin tänäpäivänä?

Valtakuntamme media yleisesti mustamaalaa Israelia ja jättää usein kertomatta asioita tai vähättelee asioita tapahtumien taustalla. Miten meidän kristittyinä tulisi suhtautua Israeliin. Onko kaikki mitä Israel tekee oikein, hyväksyttävää ja tuleeko meidän siunata Israelia?

'Veljet, jotta ette olisi oman viisautenne varassa, tahdon teidän tietävän tämän salaisuuden: paatumus on kohdannut osaa Israelista, ja se kestää, kunnes täysi määrä pakanoita on tullut sisälle. Sitten koko Israel on pelastuva, niin kuin on kirjoitettu: "Siionista on tuleva Pelastaja. Hän poistaa jumalattomuuden Jaakobista. Ja tämä on minun liittoni heidän kanssaan, kun minä otan pois heidän syntinsä." Evankeliumin kannalta he ovat vihollisia, teidän tähtenne, mutta valinnan kannalta he ovat rakastettuja, isien tähden, sillä Jumala ei kadu armolahjojaan eikä kutsuaan. Te olitte ennen Jumalalle tottelemattomia, mutta heidän

tottelemattomuutensa vuoksi te olette nyt saaneet laupeuden. Samoin he ovat nyt olleet tottelemattomia, jotta myös he saisivat laupeuden teidän saamanne armahduksen vuoksi. Jumala on näet sulkenut kaikki tottelemattomuuteen, että hän kaikkia armahtaisi. '

Roomalaisille 11:25-32

Ymmärrän tästä niin että;

Juutalaiset elävät tällä hetkellä ajanjaksoa, jolloin moni heistä on paatunut. Nyt elämme siinä suhteessa ns. pakanaseurakunnan aikaa, siihen asti kun meistä pakanoista on tullut täysi määrä uskovia sisälle Jumalan valtakuntaan. Silloin koko Israel on kääntyvä Messiaansa puoleen ja näin pelastuva. Tällä hetkellä monet juutalaisista kokevat kristityt vihollisikseen ja vastustavat evankeliumin julistusta. Mutta niin me, kuin juutalaisetkin olemme olleet tottelemattomia ja pelastumme yksin Jumalan armosta.

Meidän tulee muistaa se, että suurta osaa Israelia on kohdannut luopumus ja kaikki se mitä Israel tekee näinä päivinä ei ole oikein. Mutta siitä huolimatta meidän tulee siunata Israelia, tehdä hyvää, harrastaa Israelin parasta ja rukoilla sen puolesta, että mahdollisimman moni juutalainen ottaisi Jeesuksen vastaan omana Messiaanaan ja vapahtajanaan.

Ja onhan Israelissa ja maailmalla yhä enenevässä määrin messiaanisia juutalaisia, tosi Israelia, jotka ovat löytäneet Mesiaansa ja vapahtajansa Jeesuksen Kristuksen.

Siunataan nyt yhdessä Israelia Aaronin siunauksella.

"Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja sano: Siunatessanne israelilaisia sanokaa heille:

Herra siunatkoon sinua ja varjelkoon sinua;

Herra valistakoon kasvonsa sinulle ja olkoon sinulle armollinen;

Herra kääntäköön kasvonsa sinun puoleesi ja antakoon sinulle rauhan.

4. Mooseksen kirja 6:23-26